

Το Πρόγραμμα PRIME στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Πολιτικών

Το Πρόγραμμα PRIME αφορά στη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης των κτηρίων μέσω επενδύσεων που στοχεύουν στην αύξηση της ενεργειακής τους απόδοσης. Η καινοτομία του προγράμματος έγκειται στην προϋπόθεση ότι **η επένδυση υλοποιείται σε ένα Δημοτικό κτήριο και σε αυτή συμμετέχουν σε κάποιο ποσοστό και ιδιώτες**. Ως ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής ιδιωτών έχει οριστεί το 20%. Οι επενδυτές μπορεί να είναι είτε δημότες, είτε τοπικοί φορείς και επιχειρήσεις, είτε πολίτες, και σε συνεργασία με το Δήμο καλούνται να επενδύσουν προκειμένου να επιτευχθεί βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης ενός Δημοτικού κτηρίου. Η χρηματοδότηση ενεργειακών έργων από ιδιώτες είναι πλέον αρκετά συνηθισμένη στις βόρειες ευρωπαϊκές χώρες.

Η περίοδος υλοποίησης του Προγράμματος συμπίπτει με τη διαδικασία ενσωμάτωσης στις εθνικές νομοθεσίες της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2002/91 για την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων, από τα κράτη-μέλη. Η οδηγία αυτή μεταξύ άλλων επιβάλλει τη θέσπιση μιας μεθοδολογίας υπολογισμού της ενεργειακής απόδοσης των κτηρίων βάσει των προδιαγραφών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, με την ψήφιση του νόμου 3389/2005 για τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) που ψηφίστηκε πρόσφατα ανοίγονται σημαντικές δυνατότητες για επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε κτήρια με συνεργασία δημοσίων και ιδιωτικών φορέων. Ως εκ τούτου, το Πρόγραμμα PRIME αποτελεί μια πολύ καλή ευκαιρία να αξιοποιηθεί η εμπειρία αρκετών ευρωπαϊκών χωρών σε ενεργειακές έργα ώστε να ξεκινήσουν παρόμοιες επενδύσεις και στην Ελλάδα.

Η χρηματοδότηση παρόμοιων προγραμμάτων που αφορούν στην προώθηση της εξοικονόμησης ενέργειας και της ευαισθητοποίησης των πολιτών πάνω σε θέματα ενεργειακής συμπεριφοράς κινείται στο πλαίσιο της ευρύτερης ενεργειακής και περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την κατεύθυνση της αειφορίας και της μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂), σύμφωνα και με τις δεσμεύσεις που απορρέουν από το πρωτόκολλο του Κιότο. Η Ε.Ε είναι πρωτοπόρος στην ανάληψη δράσεων ενάντια στη διαφαινόμενη κλιματική αλλαγή, και δίνει ιδιαίτερο βάρος στην προσπάθεια προστασίας του κλίματος. Η πολιτική αυτή, προωθείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω σχετικών Οδηγιών που στοχεύουν στην προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε) και την αύξηση του ποσοστού διείσδυσής τους στην ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας, στην προώθηση νέων τεχνολογιών και στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτηρίων.

Μελέτες έχουν καταδείξει ότι στην Ευρώπη, ο κτηριακός τομέας είναι υπεύθυνος για το 40% της κατανάλωσης ενέργειας. Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει σε υψηλή προτεραιότητα το θέμα της υποστήριξης πολιτικών και της προώθησης μέτρων που στοχεύουν στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των κτηρίων, καθώς και στην εξοικείωση των πολιτών με τις αρχές της σωστής ενεργειακής συμπεριφοράς. Κατά συνέπεια, δίνεται βάρος στον τομέα της ευαισθητοποίησης των πολιτών, προκειμένου αυτοί να κατανοήσουν τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης¹ καθώς και τους λόγους που επιβάλουν την ανάπτυξη των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.) και την εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας στα κτήρια. Στη συνέχεια, ένα επίσης σημαντικό βήμα είναι οι πολίτες να εξοικειωθούν με την έννοια της επένδυσης σε Α.Π.Ε και με τα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας, κατανοώντας ότι μια τέτοια επένδυση μπορεί να παρέχει απόσβεση των χρημάτων και στη συνέχεια κέρδος,

¹ Αειφόρος ονομάζεται η οικονομική ανάπτυξη που βασίζεται στην αρχή ότι πρέπει να ικανοποιούνται οι ανάγκες της κοινωνίας σε ευμάθεια βραχυ-, μέσο- και μακροπρόθεσμα, χωρίς να διακυβεύεται η προοπτική ανάπτυξης των μελλοντικών γενεών.

όπως όλες οι επιτυχημένες επενδύσεις, ενώ παράλληλα έχει και σημαντικό περιβαλλοντικό όφελος καθώς οδηγεί σε μείωση της κατανάλωσης ενέργειας.

Για το λόγο αυτό η Ε.Ε επιχορηγεί ένα πρόγραμμα για την υλοποίηση του οποίου οι πολίτες καλούνται να επενδύσουν σε μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας και σε τεχνολογίες Α.Π.Ε που θα εφαρμοστούν σε δημοτικά κτήρια και στη συνέχεια να ανακτήσουν τα χρήματά τους σε εύλογο χρονικό διάστημα, με κάποιο λογικό κέρδος.

Η υλοποίηση του Προγράμματος θα προετοιμάσει το έδαφος και θα διευκολύνει την εκκίνηση κι άλλων «προγραμμάτων PRIME», βασισμένων στη συμμετοχή των πολιτών, είτε αυτοί είναι χρήστες των κτηρίων, είτε ιδιώτες που βρίσκουν ελκυστική μια επένδυση που συνεισφέρει στην προστασία του κλίματος.

Η λογική του Προγράμματος PRIME

Η λογική στην οποία βασίζεται η υλοποίηση ενός έργου PRIME παρουσιάζεται παρακάτω. Σε ένα δημοτικό κτήριο, **ιδιοκτησίας του Δήμου**, γίνεται μια επένδυση, της οποίας το κόστος καλύπτεται **κατ' ελάχιστον κατά 20%** από ιδιώτες. Κάθε πολίτης που συμμετέχει σε αυτή, συνάπτει μια σύμβαση με το διαχειριστή του έργου, με συγκεκριμένη διάρκεια στην οποία αναφέρεται το «μερίδιό» του στην επένδυση. Ο Δήμος μπορεί να συμμετάσχει κι αυτός στην επένδυση με **μέγιστο ποσοστό 80%** και να του αντιστοιχεί ένα «μερίδιο». Με βάση το «μερίδιο» του κάθε επενδυτή γίνεται κι η κατανομή των κερδών κατά τη διάρκεια της απόσβεσης.

Αν η επένδυση είναι σε εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας, το κτήριο μετά την ολοκλήρωση της επέμβασης, θα καταναλώνει λιγότερη ενέργεια για την κάλυψη των αναγκών του. Το καθεστώς που θα διέπει την επένδυση ορίζει ότι **τα κέρδη από την εξοικονόμηση ενέργειας θα πηγαίνουν στους επενδυτές**, μέχρι η επένδυση να αποσβεσθεί και να αποδώσει κάποιο κέρδος. Αυτό σημαίνει ότι αν ο Δήμος συμμετάσχει στην επένδυση τότε το κέρδος του, σε πρώτη φάση, θα καθορίζεται από το «μερίδιό» του σε αυτή. Τα υπόλοιπα χρήματα από την εξοικονόμηση ενέργειας θα πηγαίνουν στους υπόλοιπους επενδυτές, μέχρι να γίνει απόσβεση. Σε αυτή τη φάση, το μεγαλύτερο όφελος του Δήμου είναι η ευαισθητοποίηση των δημοτών του σε θέματα αειφόρου ανάπτυξης και η δυνατότητα που του δίνεται για προβολή σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, λόγω του πρωτοπόρου για τα ελληνικά δεδομένα προγράμματος που εφαρμόζει. Παράλληλα, με σωστή προβολή των δράσεων αυτών, θα μπορεί να εξασφαλίσει και την υποστήριξη χορηγών. Το μεγαλύτερο οικονομικό όφελος για το Δήμο θα ξεκινήσει μετά την απόσβεση της επένδυσης και τη λήξη των συμβάσεων με τους επενδυτές, καθώς τότε, ολόκληρο το κέρδος από την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση των λογαριασμών του ρεύματος και του καυσίμου για θέρμανση θα μένει στο Δήμο.

Αν η επένδυση είναι σε συστήματα Α.Π.Ε (πχ εγκατάσταση φωτοβολταϊκών στοιχείων), το ρεύμα που θα παράγεται θα αγοράζεται από τη ΔΕΗ στην τιμή που προσδιορίζεται από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και το Υπουργείο Ανάπτυξης. Κατά συνέπεια, από την παραγωγή ενέργειας υπάρχει ένα έσοδο, μέσω του οποίου γίνεται η αποπληρωμή της επένδυσης. Στην περίπτωση αυτή, μετά την απόσβεση, όσοι έχουν αγοράσει «μερίδια» αρχίζουν να έχουν κέρδος καθώς θα έχουν ένα εισόδημα ως μικρής κλίμακας «παραγωγοί ενέργειας». Το εισόδημα αυτό θα είναι ανάλογο του ύψους της επένδυσής τους, για τη διάρκεια ζωής αυτής.

Αν το ρεύμα δεν αγοραστεί από τη ΔΕΗ ή αν η τιμή αγοράς που έχει καθοριστεί δεν είναι συμφέρουσα, υπάρχει η δυνατότητα το παραγόμενο ρεύμα να τροφοδοτεί το ίδιο το κτήριο προκειμένου να μειωθεί η κατανάλωση ρεύματος από τη ΔΕΗ. Στην περίπτωση αυτή, η επένδυση αποσβένεται όπως η αντίστοιχη σε μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας που περιγράφηκε παραπάνω.

Το πρόγραμμα εστιάζει σε κτήρια ιδιοκτησίας των Δήμων, ώστε να διευκολύνεται η δυνατότητα επεμβάσεων σε αυτά, και απευθύνεται καταρχήν στην τοπική κοινωνία, με βάση την υπόθεση ότι οι δημότες θα ενδιαφερθούν να συμμετάσχουν σε παρόμοιες δράσεις σε κάποιο κτήριο του Δήμου τους. Με αυτή τη λογική, τα σχολεία αποτελούν πεδίο με σημαντική προοπτική, λόγω των παιδιών που θα έρθουν σε επαφή με ενεργειακά και περιβαλλοντικά θέματα, καθώς και λόγω του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος που δείχνουν οι γονείς για το χώρο που στεγάζει καθημερινά τα παιδιά τους.

Παρόλα αυτά, οποιοσδήποτε πολίτης μπορεί να συμμετάσχει στο Πρόγραμμα και να αποκτήσει την ιδιοκτησία ενός «μεριδίου» της επένδυσης. Στη Γερμανία, όπου έχουν υλοποιηθεί αρκετά παρόμοια προγράμματα, υπάρχει γενικότερο ενδιαφέρον των πολιτών για συμμετοχή σε αυτά, και τα όρια του Δήμου ή και της Περιφέρειας δεν αποτελούν περιορισμό για την εκδήλωση ενδιαφέροντος. Κι αυτό γιατί οι υψηλές τιμές στο πετρέλαιο, και με δεδομένη την επιτυχία όσων προγραμμάτων PRIME εφαρμόστηκαν, τα «μερίδια» σε τέτοιου είδους επενδύσεις, είναι περιζήτητα και η ζήτηση έχει κατά πολύ ξεπεράσει την προσφορά. Η διακίνηση των «μεριδίων» γίνεται από τον διαχειριστή του Προγράμματος με ιδιαίτερη ευκολία, όπως ακριβώς διακινούνται και οι μετοχές στο Χρηματιστήριο. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι σε Προγράμματα που έχουν υλοποιηθεί στη Γερμανία, έχει επιτευχθεί ετήσια απόδοση των επενδύσεων έως και 10%.